

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tat-30 ta' Jannar, 2006

Citazzjoni Numru. 1303/2002

**Lloyds Malta Limited, bhala rappresentant "ex lege"
ta' J R N Collyear, membru ta' Lloyds li jiffirma is-
"syndicate" estera li ggib in-numru 1243 u topera
bhala Euclidian Underwriting Ltd. u Millenium
Insurance Agency Limited bhala rappresentant lokali
tal-istess "syndicate" estera Euclidian Underwriting
Ltd kif surrogata fid-drittijiet tal-assikurat taghha
Michelle Zammit esercenti l-kummerc bl-isem
"Electron Computers".**

-vs-

Air Malta plc.

Il-Qorti;

Rat l-att ta' citazzjoni pprezentata fit-18 ta' Novembru, 2002 li permezz taghha l-atturi ppremettew:

Illi l-assikurat tal-atturi importat zewg cartons kontenenti "computer parts" (Dok. A u Dok. B) li kellhom jigu trasportati fis-7 ta' April 2002 lejn Malta mis-socjeta' konvenuta permezz ta' titjira Nru. KM513 minn Vjenna (Dok. C);

Illi wara l-wasla tal-ajruplan f'Malta, il-merkanzija kellha tibqa' fil-kustodja ta' l-istess socjeta' konvenuta sakemm tigi rtirata mill-importatur;

Li meta l-importatur mar biex jirtira l-merkanzija minghand is-socjeta' konvenuta, din ma kkonsenjatx il-merkanzija ghax kienet nieqsa;

Illi l-merkanzija importata kellha kopertura assikurativa mal-attur, u dawn, kif obbligati, ghan-nuqqas li garrab l-importatur, assikurat taghhom, hallsu u indennizzawh bl-ammont ta' disat elef disa' mija hamsa u ghoxrin lira (Lm9925) u ghalhekk kienu surrogati fid-drittijiet tieghu (Dok. D);

Illi ghan-nuqqas fuq riferit hija responsabbli s-socjeta' konvenuta;

Ghalhekk titlob lil din l-Onorabbli Qorti ghaliex m'ghandhiex;

1. tiddikjaraha responsabbli ghan-nuqqas fuq imsemmi; u

2. tikkundannaha sabiex thallas lill-atturi s-somma ta' disat elef disa' mija hamsa u ghoxrin lira (Lm9925) in linea ta' danni subiti mill-importatur u surrogati lill-atturi bl-imghax legali mid-data tan-notifika ta' din ic-citazzjoni, fic-cirkostanzi u minhabba l-obbligi hawn fuq premissi.

Kopja Informali ta' Sentenza

Bl-ispejjes, kontra s-socjeta' konvenuta li hija ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi mahlufa minn Joseph Mallia, I.D. 192662(M) u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta pprezentata fit-30 ta' Jannar, 2003 li permezz taghha s-socjeta' konvenuta eccepixxiet;

1. Preliminarjament l-azzjoni hija perenta stante li ma saritx *complaint* jew *claim* ai termini tal-artikolu 12.1.4 tal-*Airway bill* fi zmien mija u ghoxrin gurnata (120) mill-wasla tal-ajruplan li fuqu allegatament kellha tigi ttrasportata l-merkanzija de quo.

2. Subordinatament u minghajr pregudizzju ghal fuq eccepit l-attrici nomine trid tipprowa li l-eccepjenti hija b'xi mod responsabbli ghan-nuqqasijiet allegatament sofferti mill-assikurata taghha.

3. Totalment minghajr pregudizzju ghal fuq eccepit f'kaz li l-eccepjenti tinzamm responsabbli ghan-nuqqasijiet allegatament sofferti, ghandu japplika l-klawsola ta' *limitation of liability* skond il-konvenzjoni ta' Varsavja li tistipula li r-responsabilita tal-*carrier* hi ta' ghoxrin dollaru Amerikan (US\$20) ghal kull kilo ta' merkanzija ddikjarat mix-*shipper*, f'dan il-kaz mija u erba u hamsin dollaru u erbgħin centezmu (US\$154.40).

Salv eccezzjonijiet ohra permissibbli mill-ligi.

Rat id-dikjarazzjoni tas-socjeta' konvenuta mahlufa minn Dr. Godwin Aquilina, I.D. 55257(M) u l-lista tax-xhieda.

Rat il-verbal tas-seduta tas-7 ta' Novembru, 2005 li permezz tieghu l-kawza thalliet ghas-sentenza

Rat l-atti processwali kollha.

Rat in-noti ta' l-osservazzjonijiet tal-partijiet.

Ikkunsidrat.

Illi qabel ma tittratta l-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta, il-Qorti ser tesamina d-deposizzjonijiet tax-xhieda prodotti bil-ghan illi tinghata stampa cara ta' dak li gara u ta lok ghall kawza.

Fis-seduta tat-12 ta' Dicembru 2003 xehed Joseph Mallia li huwa ufficjal ta-socjeta' assikuratirici Millenium illi kkonferma l-*air way bill* esebit bhala dak in kwistjoni u Michelle Zammit li hija l-proprjetarja tas-socjeta' Electron Computers, li qalet li meta l-burdnar taghhom mar jigbor il-konsenja in kwistjoni, qalulu li l-oggetti ma kinux hemm; qalet li nformaw lill-konvenuti permezz ta' l-ittra li ntbghatet lill-konvenuti fl-10 ta' April, 2002. Fuq dan il-punt sar hafna enfasi fil-kontro-ezami.

Fis-seduta tat-2 ta' Lulju, 2004 xehed Saviour Mallia ufficjal tal-*cargo* ta' l-Air Malta illi qal li ghalkemm huma nformaw lill-agent taghhom fi Vienna li l-merkanzija in kwistjoni ma waslitx, ma kellhom ebda risposta minghand dan l-agent. Qal li ma kinux gew informati minn Electron illi l-merkanzija ma waslitolhomx. Xehed ukoll fis-seduta tat-23 ta' April, 2004 fejn qal li l-*airway bill* jindika li l-oggetti kellhom ikunu fuq il-*flight* in kwistjoni tant li d-dokumenti waslu mat-titjira. Il-Manifest pero' indika li l-oggetti ma waslux. Qal li kieku l-oggetti waslu kien ikun irrekordjat fuq il-manifest, *invece* dan jghid li NRB – *Not Received in Bond*. Skond id-dokument a fol 67, Electron ircevw minghand l-agenti taghhom il-konferma li l-oggetti gew konsenjati abbord l-ajruplan in kwistjoni. A fol 73 gie esebit document li jindika li l-Air Malta iddikjarat li ma waslux l-oggetti in kwistjoni (*irregularity report*).

Saviour Mallia rega' xehed fis-seduta tad-9 ta' Frar 2005 u nsista li qatt ma rcevw il-*claim* minghand Electron izda qal li

xorta nformaw lill-ajruport ta'Vjenna bin-nuqqas tal-oggetti. Skond hu, wara tmienja u erbghin siegha huma jibghatu jinformaw lill-*airport of origin* bin-nuqqas. Fis-seduta tat-2 ta' Mejju, 2005 rega' ikkonferma illi ma rceviewx id-dokument a fol 72 tal-process. Fuq domanda tal-Qorti qal li anke jekk id-dokument ma jkunx indirizzat direttament lill-Cargo Section, dan xorta jitwassal ghandhom jekk jasal ghand Air Malta.

L-EWWEL ECCEZZJONI;

L-ewwel eccezzjoni hija fis-sens li l-azzjoni hija perenta ghax l-assikurat tal-atturi naqas li jinforma lill-Air Malta bin-nuqqas tal-merkanzija ossija ma ghamlux claim lill-Air Malta. Dwar dan hemm insistenza li ntbaghtet l-ittra esebita a fol 72 u 20 tal-process da parti ta' l-atturi. Il-konvenuti fin-nota ta' l-osservazzjonijiet taghhom jitfghu dell fuq din l-ittra u anke kwazi allegaw illi din giet 'mahluqa' wara li bdiet il-kawza meta allura l-atturi gew iffaccjati mill-eccezzjoni. Ghandu jinghad li hu kurjuz il-fatt li Michelle Zammit ma tantx kienet positiva dwar il-mod li baghtet id-dokument u kellha dubbju jekk intbaghtx bil-posta jew *b'fax* izda lejn l-ahhar tax-xhieda taghha qalet li x'aktarx li baghtet fax. Hemm imbaghad id-data ndikata fuq nett tad-dokument li jindika li ntbaghat f'Mejju 2002 u mhux f'April kif inhu datat. Madankollu l-Qorti ma tistax tiddeciedi dan il-punt fuq konstatazzjonijiet polizjeski izda skond ir-regoli dwar il-provi fil-ligi taghna. Biex jigi skartat dan id-dokument irid ikun hemm prova ta' frodi li l-Qorti ma thossx li ngabet u l-fatt li l-Air Malta ma rcevitx id-dokument ma jfissirx li ma ntbaghtx u jista' jkun ukoll li b'xi mod gie *mislaid* fl-ufficini taghhom stess. Ghalhekk l-eccezzjoni qed tigi michuda.

IT-TIENI ECCEZZJONI;

It-tieni eccezzjoni hija fis-sens li trid issir prova ta' negligenza jew xi nuqqas da parti tas-socjeta' konventa. Dan il-punt ma tantx ghandu bzonn ta' indagini kbira ghaliex kienet ir-responsabilita' tal-konvenuti li jwasslu l-merkanzija Malta u mid-dokumenti jidher car li ghalkemm din twasslet ghandhom (fol 67) dan certament ma wasalx Malta kif anke jirrizulta mid-Dokumenti li esebew il-konvenuti. Ghalhekk anke din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

IT-TIELET ECCEZZJONI;

It-tielet eccezzjoni hija fis-sens li s-socjeta' konvenuta m'hijex tenuta thallas iktar mill-ammont kontemplat fil-konvenzjoni ta' Warsaw. Il-partijiet jaqblu illi l-konvenzjoni tghid li din il-limitazzjoni ma tapplikax fejn il-vettural ikun responsabbli ta' *wilful misconduct*.

Huwa car illi dan il-kuncett ma jezistix fl-ordinament guridiku taghna. Il-Qrati Inglizi qalu li dan jeccedi n-negligenza anke l'hekk imsejjha *gross negligence*. Huwa car illi trid issir prova li l-konvenut kien hati ta' nuqqas volontarju. Madankollu l-Qorti thoss li f'certi sitwazzjonijiet l-affarijiet jtkellmu wahedhom – *res ipsa loquitur*. Ladarba saret il-prova li l-oggett twassal sal-pussess tal-konvenuti fi Vienna il-konvenuti ma jstghux jistrieu fuq xi *casus* u jaharbu mir-responsabilita'. Bil-fors li kien hemm nuqqas serju ghax hawn mhux si tratta ta' xi oggett dannegjat izda ta' zewg kaxex merkanzija li ma waslux u allura zgur kien hemm nuqqas ta' xi att li kellu jsir u ma sarx da parti taghhom – anke jekk wiehed japplika il-parametri tas-sentenza Ingliza fil-kawza Thomas Cook vs Air Malta u cioe' *a person willfully misconducts himself if he knows and appreciates that it is misconduct on his part in the*

Kopja Informali ta' Sentenza

circumstances to do or fail or omits to do something and yet intentionally does or fails or omits to do it.

Ghalhekk anke din l-eccezzjoni qed tigi michuda.

DECIZJONI;

Il-Qorti ghalhekk fil-waqt li tichad l-eccezzjonijiet tas-socjeta' konvenuta, tilqa' t-talbiet attrici bl-ispejjes ikunu a kariku tas-socjeta' konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----